Participatief Actieonderzoek Moerwijk

Vervolg

Gezondheid & Geluk &

Voorkomen Adverse Childhood Experiences

Augustus- December 2020

Wilma van der Vlegel
21 januari 2021

Gezond en Gelukkig Den Haag

7 Senses
Today it's an idea. Tomorrow it's re

Voorwoord

Bijgaand een rapport naar aanleiding van het vervolg op het participatief actieonderzoek in Moerwijk, Den Haag, dat is uitgevoerd van november 2019 tot april 2020. Dit vervolg is uitgevoerd vanaf de zomer tot december 2020.

Naar aanleiding van de rapportage van het eerdere onderzoek[1] en de gesprekken hierover binnen het programma Gezond en Gelukkig Den Haag (GGDH) is gevraagd vanuit GGDH een vervolg gegeven aan dit actieonderzoek, met als speciale focus (alleenstaande) ouders in Moerwijk die complexe problemen ervaren op het gebied van geestelijke gezondheid. De terugkoppeling van dit beperkte participatieve actie onderzoek kan een opmaat zijn naar een toekomstig actieonderzoek gericht op het voorkomen van ernstig negatieve jeugdervaringen ('adverse childhood experiences').

Uit de literatuur is rondom adverse childhood experiences bekend dat kinderen die onder de 18 jaar ervaringen hebben van verwaarlozing, ouders met psychische, gezondheids- of verslavingsproblemen, relatieproblemen van ouders, huiselijk geweld en/ of opgroeien in armoede, risico lopen in het volwassen leven hiervan negatieve effecten te ervaren op lichamelijk of psychisch vlak, en meer risico lopen op verslavingen en het ontwikkelen van ander risicovol gedrag. Hoe meer ervaringen op jongere leeftijd hoe groter het risico op negatieve uitkomsten op latere leeftijd (Gezondheidsraad, 2018; Christiansen, 2019; Slagboom, 2020).

Uit eerder onderzoek blijkt in Moerwijk 70% van de bewoners onder de 45 jaar te zijn, waarbij bovenstaande problemen veel voorkomen. Bij de voorbereiding is met verschillende professionals op het gebied van geestelijke gezondheidszorg afgestemd wat de insteek zou moeten zijn. In Moerwijk zouden zowel kinderen (vooral in de eerste 1000 dagen), jongeren tussen de 15 en 25 jaar die vaak uit zich raken bij hulpverlenende instanties, als ouders zelf baat hebben bij ondersteuning.

Dit beknopte onderzoek richt zich op een inventarisatie onder ouders in Moerwijk.

21 januari 2021

Wilma van der Vlegel, participatief actieonderzoeker & trainer

wilma@7sens.es

[1] https://www.7sens.es/wp-content/uploads/2020/05/Participatief-Actie-Onderzoeksrapport-Gelukkig-en-Gezond-Moerwijk-definitief-29-april-2020.pdf

Inhoud

Opzet 3
Samenvatting bevindingen 4
Keuzes oplossingsrichtingen 5
Opgestarte initiatieven 6
Beperkingen onderzoek 7
Discussie 8
Conclusie en aanbevelingen 9
Literatuur 11
Bijlage Bevindingen 12

Opzet

Deelnemers aan focusgroepen bij het eerdere actieonderzoek zijn persoonlijk benaderd over het vervolg van het actieonderzoek met de vraag om opnieuw te participeren. Hiervoor zijn een aantal focusgroepen georganiseerd.

Ouders, met name moeders, zijn in gesproken in kleine groepjes of individueel (n=20). Ouders zijn benaderd via andere ouders in de wijk of via professionals. Ook bij activiteiten MOOI, van de voedselbank en bij het event “Heel Moerwijk Bakt” zijn bewoners benaderd voor een gesprek. Ouders zijn als ouder benaderd. De insteek hierbij was hen te benaderen vanuit hun kracht, niet vanuit hun probleem. Dit om te voorkomen dat ouders met geestelijke gezondheidsproblemen zich gestigmatiseerd zouden voelen. Daarbij speelt mee dat veel ouders in de wijk kampen met psychosociale problemen, zonder dat zij al bekend zijn bij instanties voor geestelijke gezondheidszorg.

Naast bewoners/ ouders zijn gesprekken gevoerd met professionele instanties zoals welzijn, jeugdnetwerk en andere maatschappelijke partners en kennisorganisaties, en is geparticipeerd in bijeenkomsten van GGDH en Lijn Een, gemeente en de Haagse tafel. Tijdens het onderzoek is een logboek bijgehouden.

Samenvatting bevindingen

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van bevindingen en de analyse.
Een volledige beschrijving van de bevindingen met quotes is opgenomen in de bijlage.

Thema's die naar voren komen uit de diverse gesprekken zijn:

- Zorgen over jongeren in de wijk
- Toegenomen gevoel van onveiligheid in de wijk
- Beperkt aantal contacten in de wijk
- Tekort aan (duurzame) activiteiten voor jongeren in de wijk
- Tekort aan ondersteuning voor ontwikkeling van ouders
- Tekort aan mogelijkheden om als ouders (moeders) elkaar te ontmoeten en elkaar te informeren en adviseren
- Relatie tussen ouders en kinderen
- Gebrek aan vertrouwen tussen bewoners en professionals en tussen bewoners onderling
- Onbekendheid activiteiten, aanbod en faciliteiten in de wijk

In de gesprekken geven ouders aan zich veel zorgen te maken over hangjongeren (vanaf 14 jaar) en de gevoelens van onveiligheid die hiermee samenhangen. Veel ouders durven hun kind niet alleen buiten te laten spelen. Naast onveiligheid speelt hier ook mee dat speel plekken als vies of niet leuk worden ervaren. Daarnaast speelt mee dat veel ouders in hun buurt wel mensen groeten, maar weinig intensieve contacten hebben. Ouders geven aan het jammer te vinden dat daardoor kinderen niet samen buiten spelen omdat je elkaar niet kent en je je kind niet aan de zorg van een andere ouder durft toe te vertrouwen.

Over de groep hangjongeren wordt aangegeven dat er weinig te doen is voor deze groep jongeren in de wijk. Dit geldt ook voor jongere jeugd. Daarbij speelt dat veel ouders niet weten wat er allemaal in de wijk te doen is en blijken activiteiten ook weer te verdwijnen. Veel ouders zouden zich graag inzetten voor de buurt. Ouders, met name moeders, geven aan dat zij een plek missen waar ze elkaar kunnen ontmoeten, informatie van elkaar kunnen horen over de wijk en waarin je elkaar om advies kan vragen. Ze zouden graag samen nadenken over activiteiten voor moeders en kinderen in de wijk. Er zijn een aantal groepen moeders in de wijk actief, waarvan het merendeel zich richt op één culturele achtergrond. Meerdere moeders zouden graag multiculturele groepen willen voor

moeders, waarin er ook Nederlands met elkaar geoefend kan worden.

Verschillende moeders en vaders zouden zich graag verder willen ontwikkelen of willen doorleren, maar hebben hier het geld niet voor of weten niet hoe zij de stappen hiervoor moeten zetten. Er is behoefte aan hulp om bijvoorbeeld naar werk te komen. Verschillende ouders geven aan dat, met name bij ouders die overdag thuis zijn, het leven een sleur is geworden die zij moeilijk weten te doorbreken. Ten aanzien van hulpverlening in de wijk blijken vrijwilligers een makkelijker aanspreekpunt in de wijk dan professionele organisaties. Professionals die al lang in de wijk werkzaam zijn worden wel als vertrouwenspersoon gezien. Bij het vragen om hulp spelen gevoelens van schaamte mee, of het gebrek aan vertrouwen in organisaties. Ook onderling tussen bewoners is er sprake van taboe en is men bang voor roddelen. Over de relatie tussen ouders en kinderen geven ouders aan dat ouders en kinderen in de wijk weinig tijd met elkaar doorbrengen en dat kinderen hierdoor (mogelijk) op het verkeerde pad gaan.

Voor wat betreft geestelijke gezondheidszorg wordt wel de route via de huisarts gevonden en de ondersteuning van de POH-GGZ. Hierbij blijkt echter dat er nauwelijks kinderen worden gezien door de POH-GGZ. Veel ouders blijken te worstelen met psychosociale problematiek waarvoor zij echter niet de weg naar hulpverlening lijken te vinden.

Keuzes oplossingsrichtingen

Vanuit de genoemde oplossingsrichtingen voor de wijk bij eerder actieonderzoek naar gezondheid en geluk en ook in de gesprekken met ouders werden onderstaande oplossingsrichtingen genoemd.

1. Maak van Moerwijk een proeftuin waarin bewoners hun eigen initiatieven kunnen ontplooien rondom werkzaamheden in de wijk en de wijk zelf (betaalde) opdrachten krijgt. Met name de ontwikkeling van jonge moeders wordt veel genoemd.
2. Buurtmoeders/ buurtvaders en het kunnen ontmoeten van andere moeders en vaders.
3. Koken met kinderen in de wijk en informatie over gezond koken
4. Meer sport en bewegen in de buurt voor ouderen, jongeren en moslima's
5. Jeugdhonk en activiteiten voor jongeren en veilig buiten spelen
6. Een laagdrempelige plek waar jongeren terecht kunnen voor hulp en langdurige begeleiding voor jongeren door b.v. coaching gesprekken

7. Zelfhulpgroepen geestelijke gezondheidszorg/ training van bewoners in het voeren van gesprekken over zingeving/ vertrouwen
8. Huis van gezondheid in de wijk met laagdrempelig adviescentrum
9. Het bevorderen van de samenwerking tussen partijen door subsidies altijd aan meer partijen tegelijk te geven
10. Buurtbewoners de mogelijkheid geven om familieleden op te vangen zonder gekort te worden op uitkering; kinderen de mogelijkheid geven om een bijbaan te hebben zonder dat ouders worden gekort.

Opgestarte initiatieven

Beweeggroep voor ouderen

Verschillende ouderen zijn in contact gebracht met de sportcoach, welzijn, GGZ en Streetsport Moerwijk een Vitality club (www.vitality-club.nl) met ouderen te starten. Idee hierbij is dat dit op termijn een zelfstandig draaiende groep is gericht op vitaliteit. Eerste contacten zijn gelegd, waarbij eerst is gestart met wandelen.

Koken met kinderen

Een aantal ouders in de wijk is in contact gebracht met een chef kok in de wijk. Met ondersteuning van een onderzoeker van de Haagse Hogeschool is een cursus ontwikkeld, “de kleine chefs”, om te koken met kinderen, waarbij kennis van eten een belangrijke plek in neemt. Het is de bedoeling dat op termijn moeders in Moerwijk zelf deze cursus kunnen gaan geven.

Moedergroepen

De gesproken moeders zijn uitgenodigd voor het opzetten van moedergroepen in de vier verschillende buurten van Moerwijk. Hiervoor is een keer een bijeenkomst geweest in de Mirthekerk samen met de Bewoner coöperatie. Moeders willen tijdens deze groepsbijeenkomsten, ook gaan nadenken over meer activiteiten voor kinderen in de wijk en meer activiteiten voor moeders, zoals bijvoorbeeld een zwemgroep voor moeders. Vanwege corona tijd wordt hier online een vervolg aan gegeven.

Wijkcontactvrouwen vanuit MOOI gaan een mama café opzetten – getraind door Stichting Yasmin & MOOI - , mogelijk kan hierbij worden aangesloten en/ of van elkaar worden geleerd.

Vraag trainen in actieonderzoek

Tijdens het actieonderzoek kwam de vraag uit de wijk zelf van bewoners en community builder om bewoners en professionals in de wijk samen te trainen in participatief actieonderzoek (PAO). In eerste instantie zal het onderzoek zich waarschijnlijk richten op het in kaart brengen en verbeteren van de leefomgeving en sociale cohesie rondom het Heeswijkplein en de aanleunwoningen in de Twickelstraat. Uitgangspunt en achterliggende gedachte hierbij is dat door het trainen van de wijk zelf er sprake zal zijn van capacity building, waarbij vaardigheden worden verworven, die ook tijdens vervolgtrajecten of mogelijke opdrachten voor de wijk kunnen worden ingezet. Een eerste voorstel hiervoor is geschreven en wordt verder besproken. Gemeente, GGDH en ook subsidieverstrekkers lijken enthousiast over het inzetten van PAO als methodiek. Grote wens is dat jongeren hierin mee participeren of hen een eigen onderzoek kunnen uitvoeren, samen met jongerenwerkers. Wat al loopt in de wijk is dat wordt samengewerkt met Stichting MEION om gesprekken met jongeren te gaan voeren. Als idee werd door ouders geopperd om hen bijvoorbeeld door een graffiti workshop te laten zien hoe zijn hun leven zien en zouden willen zien. Ten aanzien van een plek voor jongeren in de wijk kunnen jongeren inmiddels op een paar dagdelen terecht op de locatie van “Handje Helpen”. Er zijn ideeën om op Heeswijkplein 10 een plek voor jongeren te realiseren.

Ook op andere vlakken kwamen naar voren om bewoners via train – de – trainer constructies meer vaardigheden te laten opdoen. Hierbij zijn al eerder het geven kooklessen genoemd, maar ook vroegen professionals zich af of bewoners niet getraind zouden kunnen worden om zelf een programma te verzorgen als “Het begint bij mij” te geven of “Beweegkriebels”, een programma dat zich richt op bewegen met ouder en kind.

Beperkingen onderzoek

Door de beperkende maatregelen in corona tijd werd het voeren van gesprekken belemmerd. Het samenbrengen van de verschillende perspectieven van professionals en bewoners in focusgroepen waar hierdoor niet mogelijk. Ook waren er in deze periode geen bijeenkomsten van het “Bondgenoten overleg” in de wijk. Professionals waren in deze periode druk met o.a. bijeenkomsten van de Design Sprint en Haagse tafel. Om deze perspectieven uit dit onderzoek bij elkaar te brengen zijn op thema personen bij elkaar gebracht.

Discussie

Vertrouwen, zowel onderling vertrouwen tussen bewoners als tussen bewoners en professionals is een belangrijk thema wat naar voren komt in de gevoerde gesprekken. Dit vertrouwen is de basis voor een goede sociale cohesie. Binnen de wijk zijn plannen om bewoners in de wijk gesprekken te laten voeren over dit vertrouwen en te werken aan herstel van vertrouwen.

Een goede mentale gezondheid is geworteld in sociale cohesie en is met name afhankelijk van je onderdeel voelen van een gemeenschap/ wijk (Young, 2010; Campbell & Burgess, 2012). Geestelijke gezondheid heeft naast biologische en genetische factoren te maken met levensomstandigheden en gebeurtenissen en de impact van politieke, sociale en omgevingsfactoren. De uitdaging is dat, terwijl we weten dat we contacten met anderen nodig hebben om gezond te blijven of te herstellen, juist als het minder gaat mensen geïsoleerd raken doordat zij zich terugtrekken of dat andere zich van hen distantiëren. (Relojo-Howell, 2018, Russell, 2020). In de gevoerde gesprekken komt zinvol bezig zijn naar voren als thema. Dit zinvol bezig zijn en meedoen kan effect hebben op zowel het eigen leven als op dat van de ander.

Omdat de sociale cohesie in de wijk zo belangrijk is voor het geestelijk welzijn van bewoners gaat de verantwoordelijkheid hiervoor verder dan de verantwoordelijkheid van het individu zelf of de professionals. Als buurten kunnen bijdragen aan elkaars geestelijke gezondheid en welzijn is de vraag voor professionals en beleidsmakers hoe de wijk ondersteund kan worden in het vormgeven van deze onderlinge ondersteuning en hoe zij kunnen klaarstaan als gespecialiseerde zorg nodig is.

De initiatieven die zijn opgestart laten zien dat bewoners, waaronder ouders, graag willen werken aan gezondheid, ook geestelijke gezondheid. Deze samenspraak en co-creatie met de doelgroep is essentieel als het gaat om werkelijk een verandering te bewerkstellingen naar gezonder gedrag en het verkleinen van gezondheidsverschillen (Kennisplatform, 2020).

Geestelijk gezondheid is een belangrijk gebied om preventief beleid op te ontwikkelen. Geestelijk welzijn van ouders heeft ook een positief effect op (de relatie met) kinderen. Het preventiebeleid in Nederland richt zich echter met name op roken, alcohol gebruik, overgewicht en bewegen (Gezondheidsraad, 2018). Wat uit de gesprekken naar voren komt is dat de relatie tussen ouders en kinderen onder druk staat en dat er niet altijd goed contact is tussen ouder en kind. Meerdere keren werd door ouders aangegeven dat activiteiten zich ook zouden moeten richten op ouder en kind samen. Uit literatuur blijkt dat iets samen met je kind doen, wat zich richt op gehechtheid, een belangrijke beschermende factor is als het gaat om het voorkomen van Adverse Childhood

Experiences (Gezondheidsraad, 2018). Ook zijn er aanwijzingen dat een goede ouder-kindrelatie een beschermende factor zou kunnen zijn wanneer kinderen opgroeien onder ongunstige omstandigheden, doordat zij weerbaarder zijn.

Dat bewoners en professionals zelf getraind willen worden in participatief actieonderzoek om duurzame initiatieven te ontwikkelen sluit aan bij de wetenschappelijke literatuur dat het versterken van persoonlijke vaardigheden en sociaal kapitaal van bewoners een veelbelovende benadering is die gezondheid kan bevorderen, zeker in buurten met complexe problemen (Den Broeder, 2017). Belangrijk hierbij is dat dit gebeurd binnen een omgeving waar bewoners zich veilig voelen en serieus genomen en niet gezien te worden als '(zorg)gebruiker', maar als gelijkwaardige partner (King & Gillard, 2019).

Conclusie en aanbevelingen

De genoemde oplossingsrichtingen uit eerder actieonderzoek in Moerwijk blijken grotendeels overeen te komen met de behoeften van ouders. Hierbij blijkt er in de wijk veel aanwezig aan bronnen, enthousiasme en activiteiten en zijn bewoners zeer bereid om bij te dragen aan een oplossingsrichting. Wanneer het gaat om werkelijke participatie van bewoners moet er oog zijn voor de machtsongelijkheid en is het van belang dat dit wordt besproken en dat er wordt geleerd om samen te werken op basis van gelijkwaardigheid, waarbij professionals een faciliterende rol op zich nemen (De Weger, 2018, 2020).

In alle gesprekken blijkt dat Moerwijk uit vier buurten bestaat die hyperlokaal functioneren. In de aanpak en bij de initiatieven zal hierop moeten worden aangesloten. De aanwezigheid van professionals in de wijk zelf, wat zou kunnen gelden voor o.a. consultatiebureau van het CJG, als voor bijvoorbeeld medewerkers van het stadsdeelkantoor, kan bijdragen aan het opbouwen van vertrouwen met professionals.

Aanbeveling is om door te gaan op de ingeslagen weg in Moerwijk, waarbij de wijkbewoners zelf initiatieven ontplooien ten aanzien van ontmoeting en activiteiten. Het vergroten van het netwerk van ouders lijkt hierbij een eerste stap. Het ondersteunen van elkaar als ouders/ bewoners en activiteiten van ouders en kinderen samen kan een positief effect hebben op het geestelijk en lichamelijk welzijn en op de relatie van ouders met hun kind. Juist het in de wijk organiseren van ontmoeting en activiteiten kan de drempel verlagen naar professionele hulp, mocht dit nodig zijn.

Professionals, managers en beleidsmakers zouden aan moeten sluiten bij de initiatieven in de wijk en deze ondersteunen en faciliteren. In deze benadering zouden zij, samen met bewoners, getraind moeten worden. Het actieonderzoek dat de wijk wil gaan uitvoeren om zichzelf en hun wijk te ontwikkelen kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen in zichzelf, tussen bewoners onderling en bewoners en professionele organisaties. Vervolg actieonderzoek zou zich kunnen richten op de effecten van de huidige initiatieven en de vraagstukken die hierbij naar boven komen en op het voorkomen van Adverse Childhood Experiences door de focus op de huidige ondersteuning van ouders en kinderen.

Literatuur

Christiansen, H., Bauer, A., Fatima, B., Goodyear, M., Lund, I. O., Zechmeister-Koss, I., & Paul, J. L. (2019). Improving identification and child-focused collaborative care for children of parents with a mental illness in Tyrol, Austria. *Frontiers in psychiatry*, *10*, 233.

den Broeder, L. (2017). Citizen Science for Health in all Policies: Engaging communities in knowledge development.

De Weger, E., Van Vooren, N., Luijkx, K. G., Baan, C. A., & Drewes, H. W. (2018). Achieving successful community engagement: a rapid realist review. *BMC health services research*, *18*(1), 285.

De Weger, E., Van Vooren, N. J. E., Drewes, H. W., Luijkx, K. G., & Baan, C. A. (2020). Searching for new community engagement approaches in the Netherlands: a realist qualitative study. *BMC public health*, *20*, 1-13.

Gezondheidsraad. (2018). Ouder-kind relaties en jeugdtrauma's. Advies aan de minister van VWS. file:///C:/Users/PCVANW~1/AppData/Local/Temp/Kernadvies+De+ouder+kindrelatie-en+jeugdtrauma's+pro.pdf

Kennisplatform preventie. (2020). Samen gezond leven. https://www.zonmw.nl/fileadmin/zonmw/documenten/Preventie/Kennisplatform_Preventie_Samen_Gezond_Leven.pdf

King, C., & Gillard, S. (2019). Bringing together coproduction and community participatory research approaches: Using first person reflective narrative to explore coproduction and community involvement in mental health research. *Health Expectations*, *22*(4), 701-708.

Relojo-Howell, D. (2018, April 12). How consumerism affects our well-being. Psychreg. Retrieved from https://www.psychreg.org/consumerism-well-being

Russell, C. (2020). It takes a village to deal with mental health: How to integrate theory, practice, and social policies. Psychreg Journal of Psychology, 4, 2.

Slagboom, M. N., Crone, M. R., & Reis, R. (2020). Exploring syndemic vulnerability across generations: A case study of a former fishing village in the Netherlands. *Social Science & Medicine*, 113122.

Young, A. (2010). Good mental health is rooted in social cohesion, not the individual. Nursing Times. Retrieved from https://www.nursingtimes.net/roles/mental-health-nurses/good-mental-healthis-rooted-in-social-cohesion-not-the-individual-18-01-2010

Bijlage Bevindingen

Opvallend in zowel gesprekken met eerdere deelnemers als de gesprekken met de ouders zijn de grote zorgen over de jeugd en jongeren in Moerwijk. In vergelijking met het actieonderzoek van het jaar ervoor geven meer bewoners aan zich onveilig te voelen en hier persoonlijke maatregelen voor te treffen. Zeer frequent komen de gesprekken de verschillende groepen hangjongeren in de wijk ter sprake. Vooral voor de groep van 16-18 jaar wordt aangegeven dat er weinig te doen is in de buurt. Door corona-tijd lijkt dit versterkt.

"Als je iets wilt veranderen in de wijk moet je bij de kinderen beginnen".

Woonomgeving

Bewoners geven aan dat zij getuige zijn van het handelen in drugs, drankgebruik, dragen van steekwapens en autobranden. Regelmatig moeten hulpdiensten uitrukken. Aangegeven wordt dat er weinig leuke winkels zijn rondom de Jan Luykenlaan en het Heeswijkplein en dat veel winkeltjes daar worden gezien als dekmantel voor criminele activiteiten. In verschillende gesprekken met ouders kwam naar voren dat ouders vooral bezig zijn om weg te komen uit Moerwijk. Ouders geven daarbij zaken aan als de slechte staat en gehorigheid van huizen, maar een aantal ouders geeft ook aan dat zij hun kind liever niet in deze wijk laten opgroeien. Bekend in Moerwijk is dat binnen 5 jaar 50% van de bewoners wisselt. Ook in dit onderzoek geven bewoners aan geven dat het straatbeeld hierdoor snel kan veranderen. In de meeste gesprekken kwam het gevoel van onveiligheid ter sprake. Over de veiligheid in de wijk werd in verschillende gesprekken aangegeven dat BOA's worden gemist. In het verleden hebben ook bewoners hierbij geparticipeerd. Voor wat betreft binnentuinen tussen flats is veel groen, volgens bewoners vanwege de ratten, de laatste tijd weggehaald. Bewoners geven aan dat er behoefte is aan meer groen en ook aan meer prullenbakken.

"Als de wijk wordt opgeknapt gaan mensen hier ook naar leven".

Activiteiten voor kinderen

In de gesprekken werd aangegeven dat er (zeker in corona tijd) meer behoefte is aan meer activiteiten voor kinderen, vooral activiteiten die blijven en niet na een paar jaar weg zijn. Daarbij bleek ook de onbekendheid met wat er wel in de wijk beschikbaar is aan ondersteuning en activiteiten, o.a. de Kinderwinkel, Kidsclub MOOI en sportfaciliteiten in het Zuiderpark. Bij de Kinderwinkel geven

medewerkers aan dat de activiteiten overvol zitten en dat vooral kinderen uit de straten eromheen komen.

Aangegeven wordt dat de binnentuinen vaak dicht zijn om te spelen of dat als deze open zijn er dingen worden vernield. Het merendeel van de ouders geeft aan vanwege de veiligheid hun kind niet gerust, of helemaal niet, buiten te laten spelen. Verschillende speeltuinen worden beschreven als vies, onveilig of niet leuk uitgerust, met name voor iets oudere kinderen. Vragenlijsten die de gemeente heeft rondgestuurd waarin wensen konden aangegeven over de buitenruimte hebben volgens ouders niet overal iets opgeleverd. Als goed voorbeeld van een mooie speeltuin wordt een speeltuin in de Schilderswijk genoemd waarbij er naast een speeltuin/ parcours een buurthuis is waar je ook, tegen vergoeding, speelgoed kunt lenen. Heel positief zijn bewoners over de Kinderwinkel en de activiteiten van MOOI in de herfstvakantie, waarbij een wijkbios was georganiseerd. Bijna alle ouders die zijn gesproken bleken bereid om mee te helpen activiteiten op te zetten en te begeleiden.
Voor iets oudere jeugd vanaf 13 jaar wordt aangegeven dat hiervoor bijna niets in de wijk is. Een jeugdhonk, of plek om te kunnen tafeltennis of biljarten wordt hierbij genoemd als idee. Maar ook om met jongeren in gesprek te gaan, zeker de iets oudere jongeren die nu problemen veroorzaken in de wijk. Waar staan deze jongeren, waar gaan ze naar toe. Twee jaar geleden zijn er ook gesprekken gevoerd met jongeren in de wijk, wat eigenlijk een vervolg zou moeten krijgen.

“Sportclubs en jeugdhonken kunnen normen en waarden meegeven”.

Sociaal netwerk ouders

Ouders geven qua netwerk in de wijk veelal aan buren wel te groeten, maar hier nauwelijks verder contact mee te hebben. Dit zorgt er volgens ouders nog sterker voor dat kinderen niet met elkaar buiten spelen. Het wordt als een gemis ervaren dat ouders niet de relatie met elkaar hebben dat het vertrouwd is om kinderen met elkaar te laten spelen en dat ouders op elkaars kinderen letten/ oppassen of zich gezamenlijk inzetten voor de buurt. Veel ouders missen een plek om anderen te ontmoeten, maar geven bijna allemaal behoefte te hebben aan moedergroepen, of mama-cafés. Hierbij wil men vooral met elkaar praten, maar ook over een thema met elkaar doorpraten. In een dergelijke omgeving kun je elkaar makkelijk iets vragen of advies krijgen en hoor je wat er in de wijk beschikbaar is.
Op verschillende plekken blijken wel initiatieven te zijn voor ontmoetingen van ouders, zoals bij MOOI, Bij Betje, of scholen die koffieochtenden aanboden aan ouders. Een aantal van deze initiatieven zijn

ook weer verdwenen. Ouders die hier aan hebben bijgedragen geven aan dat deze initiatieven vaak weer doodbloeden en dat vaak dezelfde ouders bereikt worden met deze initiatieven. Een aantal ouders gaf in gesprekken aan zich af te vragen wat het effect is van deze activiteiten als het gaat om echte gedragsverandering of hoe je dat zou kunnen evalueren. Een paar jaar geleden bij er wijkcontactvrouwen getraind door MOOI, waarvan nog een aantal moeders actief zijn.

"Verbondenheid mis ik hier in de buurt. Dat het vertrouwd voelt, dat je bij elkaar komt."

Ouders met dezelfde culturele achtergrond blijken elkaar iets makkelijker te vinden. Er zijn een aantal groepen in de wijk actief. Hierbij speelt dat andere ouders zich soms uitgesloten voelen bij bepaalde bijeenkomsten en activiteiten. De activiteiten zijn soms weinig bekend. De behoefte aan multiculturele groepen voor ouders is groot onder de ouders die zijn gesproken, maar veel ouders geven hierbij aan niet te weten hoe dit in de wijk gerealiseerd kan worden. Niet alle, met name moeders, willen bijeenkomen in multiculturele groepen of mogen dit niet van hun echtgenoot. Verschillende moeders geven aan dat zij zijn afgehaakt bij een groep omdat zij zich buitengesloten voelden doordat verschillende groepen vrouwen de eigen culturele taal met elkaar bleven spreken.
Daarbij geeft een aantal ouders aan juist Nederlands te willen spreken en oefenen. Moeders die volgens zichzelf onvoldoende Nederlands spreken geven aan zich daardoor juist terug te trekken.

"Mensen moeten zich geaccepteerd voelen, pas dan kom je erachter wat er speelt".

Met name bij ouders die overdag thuis zijn wordt aangegeven dat het leven een routine of sleur is geworden waar zij moeilijk uit lijken te kunnen komen. Het doorbreken van deze en andere patronen wordt regelmatig aangegeven als iets waar hulp bij nodig is.

Activiteiten ouders

In de gesprekken blijkt de behoefte aan leuke activiteiten voor moeders zelf, naast het feit dat zij graag in moedergroepen bij elkaar zouden willen komen. Qua activiteiten worden zaken genoemd als creatieve dingen, bewegen, met elkaar koken, of een cursus. In een groepsgesprek met ouders bleek dat meerdere vrouwen graag willen zwemmen en bleek een moeder zweminstructeur. Ouders die moeten werken voor het behoud van hun bijstandsuitkering geven aan dat zij overdag geen tijd hebben voor dergelijke activiteiten en dat het werk en zorg voor kind(eren) veel van hen vraagt. Ook deze moeders geven aan behoefte te hebben aan activiteiten of moedergroepen.

Daarnaast zouden veel ouders zichzelf verder willen ontwikkelen d.m.v. een opleiding of zouden ze willen werken. Het komen naar werk is iets waar moeders graag hulp bij willen. Een aantal bewoners heeft via de gemeente een cursus aangeboden gekregen of zijn via een STIP baan vanuit een situatie met een bijstandsuitkering doorgegroeid naar werk. Het merendeel van de ouders heeft echter grote moeite met solliciteren of geeft aan dat men wel wil doorleren, maar geen schulden willen maken.

"Werk is psychologisch belangrijk, dat gaat over hoe je je voelt".

Aanbod en relatie hulpverlening

Vrijwilligers blijken een makkelijker aanspreekpunt in de wijk te zijn dan professionele organisaties. Dit is versterkt in corona-tijd omdat veel professionele organisaties zich uit de wijk terug leken te trekken. In deze periode werden de maatschappelijke partijen in de wijk meer actief en zijn meer gaan samenwerken. Ook meer bewoners zijn mee gaan helpen in de wijk als vrijwilliger.
Professionals die al lang in de wijk zijn worden wel gezien als vertrouwenspersoon. Via scholen geven ouders aan voor opvoeding genoeg hulp te kunnen krijgen. Ouders geven aan niet makkelijk te praten over eigen problemen of missen mensen met wie zij dit kunnen doen. In de gesprekken kwam naar voren dat er ouders zijn die kinderen geen lunch mee kunnen geven naar school. Het betrekken van de school bij het signaleren en het werken aan de oplossing vinden ouders belangrijk. Op de ene school gebeurt meer dan op de andere school als het gaat over het ondersteunen van ouders.

Aan de ene kant wordt aangegeven dat ouders te trots zijn om te erkennen dat zij hulp nodig hebben. Aan de andere kan blijken ouders weinig vertrouwen te hebben in professionele organisaties, o.a. de aanpak huiselijk geweld van MOOI, CJG of Veilig Thuis. Aangegeven wordt dat ouders bang zijn hun kind kwijt te raken of niet willen dat er zaken worden gedocumenteerd. Daarnaast speelt schaamte mee. Sommige ouders geven aan dat in de wijk erg geroddeld wordt over elkaar. De buitenkant ziet er vaak mooi uit, maar ondertussen is er ellende en maken bewoners soms verkeerde keuzes. Rondom geld hangt veel schaamte en taboe. Hierbij wordt een voorbeeld genoemd dat een kind wordt uitgelachen om een kapotte fiets. In de gesprekken werd aangegeven dat er voor minima best wel veel hulp is, maar niet voor de groep die daar net boven zit, of niet gedocumenteerd of dakloos is.

"Geld is een mysterie. Iedereen heeft het erover, maar niemand heeft het".

Over de relatie tussen ouders en kinderen geven ouders aan dat ouders en kinderen in de wijk weinig tijd met elkaar doorbrengen en dat kinderen hierdoor (mogelijk) op het verkeerde pad gaan.

In verschillende gesprekken kwam naar voren dat veel ouders hebben last van psychosociale problematiek. Voor wat betreft het vinden van hulp geven sommige ouders aan hierbij tijdelijk ondersteuning te hebben gekregen van de POH-GGZ. Dit wordt erg gewaardeerd. Ten aanzien van andere coaching gesprekken wordt aangegeven dat de drempel om hier naar toe te gaan hoog is, waarbij ook kosten meespelen om deze stap niet te zetten, of het niet weten hoe ze een coach kunnen vinden. Positief zijn een aantal ouders over de cursus van MOOI “Het begint bij mij” en “Me-time”.

“Ik wil aan mezelf werken – ken je een coach? – om mezelf op een punt te zetten en vandaar uit kan ik kan iets betekenen voor de maatschappij. Nu heb je niks aan mij”.

De stap naar professionele hulpverlening is groot. Professionals gaan uit van een ondergebruik van GGZ hulp in Moerwijk. Er is in Moerwijk zelf geen consultatiebureau van het CJG, hiervoor moeten bewoners naar een andere wijk. Voor andere hulpverlening wordt aangegeven dat je vaak veel organisaties langs moet als ouder. Wel wordt in sommige gesprekken aangegeven dat deze hulp via de huisarts goed te vinden is. Voor kinderen geeft echter de POH-GGZ aan dat zij geen kinderen ziet in de leeftijd van 6 – 13 jaar en dat kinderen daarna veel zwaardere zorg nodig hebben.

In corona tijd zijn problemen voor ouders en gezinnen verergerd. Hierbij is hulpverlening moeilijker te vinden of had zich teruggetrokken uit de wijk. Online hulpverlening zou volgens bewoners een goed alternatief zijn.

“Er is online hulp nodig. Digitaal kom je makkelijker achter de voordeur, iedereen heeft facebook”.